

Yo‘el kitobi va Laodikiyadagi Yettinchi kun adventistlari jamoati - O‘ttiz to‘rtinchi raqam

Jeff Pippenger

2026-01-27

O‘ttiz to‘rtinchi raqam

Cho‘lda bir ovoz bo‘lishi uchun, albatta cho‘l bo‘lishi kerak. 2023-yil iyul oyida Yahudo qabilasining Arsloni Vahiy kitobining birinchi bobida bayon etilganidek, O‘zini ochib beruvchi vahiyini o‘sha paytda muhrdan yechayotganini bildiruvchi bir ovoz yangray boshladi. 2020-yil 18-iyul, shanba kunidagi umidsizlik Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi uch yarim kunni boshlab berdi; bu davr 2023-yil 30-dekabr, shanba kunida yakunlandi. O‘sha shanba kuni, 2020-yil iyulidan beri birinchi marta, Future for America zoom yig‘ilishida omma oldida so‘zladi.

O‘sha paytdan boshlab Iso Masihning Vahiysi bosqichma-bosqich ochilib bormoqda. U “haqiqat” so‘zining bir vahiyisi bilan boshlandi; keyin esa bu so‘z ibroniy alifbosining birinchi, o‘n uchinchi va yigirma ikkinchi harflari bilan belgilangan uch bosqichli bir tuzilmani ifodalashi anglandi; bu harflar birlashtirilganda “haqiqat” so‘zini hosil qiladi. “Haqiqat” so‘zining tuzilmasida ifodalangan bu uch bosqich eski bir haqiqat bo‘lib, yangi bir muhitga joylashtirilgan edi.

Yillar davomida biz hovli, Muqaddas joy va Eng Muqaddas joyning uch bosqichi Muqaddas Ruhning uch faoliyatiga muvoziy ekanini ko‘rsatib keldik: U hovlida gunoh yuzasidan ishontiradi, Muqaddas joyda solihlikni namoyon qiladi va Eng Muqaddas joyda hukm qiladi. Biz bu uch bosqich Xudoning Kalomi bo‘ylab namoyon bo‘lishini aniqlab keldik, biroq 2023 yil holatiga ko‘ra, bu tushunchalarning barchasi “haqiqat” asosidagi tuzilma bilan yanada ulug‘vorlashtirildi. Eski bir haqiqatni olib, uni haqiqatning yangi bir tuzilmasiga joylashtirish — Masih O‘z Kalomini bosqichma-bosqich muhrdan chiqarar ekan, aynan shuni qiladi. 2023 yilda yakunlangan “sahro” muhrdan yechiladigan bashorat yuz beradigan payg‘ambarlikdagi “oxirzamon”ni ifodalaydi. O‘sha bashorat esa “Haqiqat” bo‘lgan Iso Masihning vahiyidir.

“Najotkor davrida yahudiylar haqiqatning qimmatbaho javohirlarini an’ana va afsonalar chiqindisi bilan shu qadar qoplab yuborgan edilarki, rostni yolg‘ondan ajratib bo‘lmas edi. Najotkor xurofot va uzoq vaqt e‘zozlab kelingan xatolar chiqindisini tozalab tashlash hamda Xudo Kalomining javohirlarini haqiqat qobig‘iga joylashtirish uchun keldi. Agar Najotkor hozir bizning oldimizga yahudiylar oldiga kelganidek kelsa, U nima qilar edi? U an’ana va marosim chiqindisini tozalab tashlashda shunga o‘xshash bir ishni qilishi kerak bo‘lar edi. Yahudiylar U bu ishni qilganida nihoyatda bezovta bo‘ldilar. Ular Xudoning asl haqiqatini ko‘zdan yo‘qotgan edilar, biroq Masih uni yana ko‘rinadigan qildi. Xudoning qimmatbaho haqiqatlarini xurofot va xatodan ozod qilish — bizning ishimizdir. Xushxabarda bizga qanday buyuk ish topshirilgan!” Review and Herald, June 4, 1889.

Bu “Xudoning qimmatli haqiqatlarini xurofot va xatodan ozod etish” bizning ishimizdir va “Xudo Kalomining gavharlarini haqiqat doirasiga joylashtirish” ham shundaydir. 2023-yilda Rabbiiy

“haqiqat” soʻzi bilan ifodalangan tuzilma ichida, haqiqat doirasini taqdim etdi. Oʻsha doira Xudoning “asl” haqiqatlarini koʻrsatib beradi.

“Adashish va xatolikning changi hamda chiqindilari haqiqatning qimmatbaho javohirlarini koʻmib tashlagan, biroq Rabbimizning ishchilari bu xazinalarni ochib bera oladilar, shunda minglab kishilar ularga zavq va hayrat bilan boqadilar. Xudoning farishtalari kamtarin ishchi yonida boʻlib, inoyat va ilohiy maʼrifat ato etadilar, va minglab kishilar Dovud bilan birga shunday ibodat qilishga yetaklanadilar: ‘Koʻzlarimni ochgin, toki Sening qonuningdan ajoyib narsalarni koʻray’”. Asrlar davomida koʻrilmagan va eʼtiborsiz qoldirilgan haqiqatlar Xudoning muqaddas Kalomining yoritilgan sahifalaridan porlab namoyon boʻladi. Umuman olganda, haqiqatni eshitgan, uni rad etgan va oyoq osti qilgan jamoatlar yanada yovuzroq ish tutadilar; ammo “donolar”, yaʼni halol boʻlganlar, tushunadilar. Kitob ochiqdir, va Xudoning soʻzlari Uning irodasini bilishni istaganlarning qalblariga yetib boradi. Uchinchi farishtaga qoʻshilayotgan osmondan tushgan farishtaning baland nidosi yangraganda, minglab kishilar asrlar davomida dunyoni tutib kelgan karaxtlikdan uygʻonadilar va haqiqatning goʻzalligi hamda qadrini koʻradilar.” Review and Herald, December 15, 1885.

“Egamizning ishchilari” boʻlgan, “dono” va “halol” boʻlganlar “tushunadilar” hamda “xazinalarni ochib beradilar, shunda minglab kishilar ularga zavq va hayrat bilan qaraydilar.” Afsuski, Laodikiya Adventizmi uchun uchinchi farishtaning baland nidosi paytida oʻz karaxtligidan uygʻonadiganlar aynan ular emas, chunki bu yakshanba qonunidir, va Adventizmning uygʻonishi uchun bu nihoyatda kechdir. Oʻn birinchi soat ishchilari esa yaqinda keladigan yakshanba qonuni munosabati bilan “uchinchi farishtaga qoʻshiladigan farishtaning baland nidosi” paytida oʻz “karaxtligi”dan uygʻonadilar. 2024-yildan beri, “asrlar davomida koʻrilmagan va eʼtibor qilinmagan haqiqatlar” “Xudoning muqaddas Kalomining yoritilgan sahifalaridan” porlab chiqmoqda.

Ishayo 22:22 da Eliakimga kalit beriladi, Matto 16 da esa Butrusga shohlikning kalitlari beriladi.

Dovud xonadonining kalitini uning yelkasiga qoʻyaman; u ochadi, va hech kim yopmaydi; u yopadi, va hech kim ochmaydi. Ishayo 22:22.

“Ochilish va yopilish kaliti” Filadelfiyaga berilgan, chunki Muqaddas Yozuvlarda ochish va yopish kaliti tilga olingan yagona boshqa joy shudir.

Filadelfiyadagi jamoatning farishtasiga yozgin: Muqaddas boʻlgan, Haqiqiy boʻlgan, Dovudning kalitiga ega boʻlgan, ochsa hech kim yopa olmaydigan, yopsa esa hech kim ocha olmaydigan Zot shunday deydi: Men sening ishlaringni bilaman. Mana, Men oldingga ochiq eshik qoʻydim, va uni hech kim yopa olmaydi; chunki sening quvvating oz boʻlsa-da, Mening kalomimni saqlading va Mening nomimni inkor etmading. Vahiy 3:7, 8.

Bahs talashuvchi yahudiylar bilan boʻlgan soʻnggi muloqotda Masih yahudiylar javob bera olmagan bir savolni oʻrtaga qoʻydi.

Farziylar bir joyga toʻplanganlarida, Iso ulardan soʻrab dedi: “Masih haqida nima deb oʻylaysizlar? U kimning oʻgʻli?” Ular Unga: “Dovudning Oʻgʻli”, dedilar. U ularga dedi: “Unday boʻlsa, Dovud qanday qilib Ruh ila Uni Rabbim deb ataydi va shunday deydi: ‘Egam

Rabbimga dedi: Men dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, o'ng tomonimda o'tir'? Agar Dovud Uni Rabbim deb atasa, qanday qilib U uning o'g'li bo'ladi?"

Va hech kim Unga bir og'iz so'z bilan ham javob bera olmadi; o'sha kundan boshlab esa hech kim Unga yana savol berishga jur'at etmadi. Matto 22:41–46.

Yahudiylar Dovud bilan Masih o'rtasidagi bashoratli munosabatni anglay olmadilar, chunki ularda Muqaddas Kitobning "qator ustiga qator" tilini tushunish uchun bashoratli kalitlar yo'q edi. Masih yahudiylar bilan bo'lgan muloqotini, ularning ko'rligi haqiqat kalomini to'g'ri taqsim qila olmasliklariga asoslanganini ko'rsatish bilan yakunladi. U shuni ayon qilgan edi: agar siz Musoni tushunganingizda, Masihni ham tushungan bo'lardingiz; ammo ular o'zlari tutib turamiz va himoya qilamiz, deb da'vo qilgan Muqaddas Yozuvlarni anglamadilar.

"Dovud xonadoni"ning "kaliti" Filadelfiya jamoati bo'lgan Millerchilarga berildi. Bu "kalit" ochilgan va yopilgan eshiklar orqali ifodalangan islohot harakati edi. 1798 yildan 1863 yilgacha Millerchilar harakati Filadelfiya tajribasidan Laodikiya tajribasiga o'tdi, ayni paytda bir harakatdan jamoatga aylandi. 1844 yil 19 aprel kuni bir eshik ochilib, bir eshik yopildi; xuddi shuningdek, 1844 yil 22 oktabrda bir eshik ochilib, bir eshik yopildi; va 1863 yilda ham bir eshik ochilib, bir eshik yopildi.

Eliakimning kaliti bor edi, ammo Butrusga "kalitlar" berildi. Yakka holdagi kalit 1844-yildagi yopiq eshik edi.

"Ma'bad mavzusi 1844-yildagi umidsizlik sirini ochgan kalit edi. U o'zaro bog'langan va uyg'un bo'lgan to'liq haqiqatlar tizimini ko'z oldiga keltirdi, Xudoning qo'li buyuk Advent harakatini boshqarganini ko'rsatdi hamda Uning xalqining o'rni va ishini yorug'likka chiqarar ekan, hozirgi burchni ayon qildi." The Great Controversy, 423.

Muqaddas maskan mavzusi 1844-yilda yopilgan eshikni ochgan kalit edi, ammo Butrusga ham Shohlikning kalitlari berilgan edi.

Iso unga javob berib dedi: Baxtiyordirsan, ey Simon Barjona, chunki buni senga et va qon ayon qilgani yo'q, balki osmondagi Otam ayon qildi. Men ham senga aytamanki, sen Butrussan, va Men O'z jamoatimni shu qoya ustiga quraman; do'zax eshiklari unga qarshi tura olmaydi. Men senga Osmon Shohligining kalitlarini beraman; yer yuzida nimani bog'lasang, osmonda bog'langan bo'ladi; va yer yuzida nimani yechsang, osmonda yechilgan bo'ladi. Matto 16:17–19.

Qator ustiga qator tarzida, Butrus orqali ifodalangan ahdning so'nggi kelini bo'lgan Filadelfiyaga Dovud xonadonining kaliti, shuningdek osmon shohligining kalitlari beriladi. Dovud xonadonining kaliti Iso farziylar bilan munosabatda bo'lgan so'nggi mavzudir.

Farziylar yig'ilganlarida, Iso ulardan so'rab dedi: Masih to'g'risida nima deb o'ylaysizlar? U kimning o'g'lidir? Ular Unga dedilar: Dovudning O'g'li. U ularga dedi: Unda qanday qilib Dovud Ruh orqali Uni Rabbiy deb atab shunday deydi: "Rabbiy mening Rabbiyimga dedi: Men dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, Mening o'ng tomonimda o'tir"? Bas, agar Dovud Uni Rabbiy deb atasa, U qanday qilib uning o'g'li bo'ladi?

Va hech kim Unga bir og‘iz so‘z ham javob bera olmadi; o‘sha kundan boshlab esa hech kim Undan endi boshqa savol so‘rashga jur‘at etmadi. Matto 22:41–46.

Dovud va uning Rabbisi haqidagi mavzu aynan Butrus Hosil bayrami kuni, uchinchi soatda, yuqori xonada boshlagan joydir. Farziylar bilan Masih o‘rtasidagi o‘zaro munosabat eshigini yopgan mavzu — Butrus Hosil bayramida yuqori xonaning eshigini ochish uchun qo‘llagan kalitdir.

Zero Dovud osmonlarga ko‘tarilgan emas; ammo uning o‘zi shunday deydi: “Rabbiy mening Rabbimga dedi: Men dushmanlaringni oyoqlaring ostiga poyandoz qilgunimcha, O‘ng tomonimda o‘tir.” Shunday ekan, butun Isroil xonadoni shuni qat‘iy bilsinlarki, sizlar xochga mixlagan ayni o‘sha Isoni Xudo ham Rabbiy, ham Masih qilgan.

Endi ular buni eshitganlarida, yuraklaridan qattiq ta’sirlandilar va Butrusga hamda qolgan havoriylarga: «Ey erkaklar va birodarlar, biz nima qilaylik?» dedilar.

Shunda Butrus ularga dedi: Tavba qilinglar, va har biringiz gunohlarning kechirilishi uchun Iso Masih nomi bilan suvga cho‘mdirilinglar, shunda Muqaddas Ruh in‘omiga sazovor bo‘lasizlar. Zero va‘da sizlarga, farzandlaringizga va uzoqda bo‘lganlarning barchasiga, ya‘ni Egamiz Xudoimiz da‘vat etadiganlarning hammasiga tegishlidir. U yana ko‘p boshqa so‘zlar bilan shahodat berib, nasihat qildi va dedi: O‘zlaringizni bu buzuc avloddan qutqaringlar. Shunday qilib, uning so‘zini mamnuniyat bilan qabul qilganlar suvga cho‘mdirildilar; va o‘sha kunning o‘zida ularga qariyb uch ming jon qo‘shildi. Havoriylar 2:34–41.

Butrus bog‘lash yoki bo‘shatish kalitlariga ega edi, va u buni qilganida, osmon Butrusning amaliga hamfikir edi. Butrus Ilohiyat va insoniyatning Xudo Kalominiy haqiqatlarini muhrdan ochish uchun birgalikda faoliyat yuritishini ifodalaydi. O‘sha haqiqatlar muhrdan ochilganda, ular bilim sifatida ifodalanadi.

“Masihning davrida bilimning kaliti Eski Ahd Muqaddas Yozuvlaridagi hikmat xazinasini ochish uchun uni qo‘lida tutishi lozim bo‘lganlar tomonidan olib qo‘yilgan edi. Ravvinlar va muallimlar osmon shohligini kambag‘allar va jabr chekkanlar oldida deyarli yopib qo‘yib, ularni halok bo‘lishga tashlab qo‘ygan edilar. Masih O‘z ta’limotlarida ularning oldiga bir yo‘la ko‘p narsalarni keltirmadi, toki ularning ongini chalkashtirib yubormasin. U har bir nuqtani ravshan va aniq qildi. Bashoratlardagi eski va tanish haqiqatlarni takrorlashni, agar ular g‘oyalarni singdirish maqsadiga xizmat qilsa, pisand qilmas edi.”

“Masih barcha qadimiy haqiqat gavharlarining manbai edi. Dushmanning faoliyati tufayli bu haqiqatlar o‘z o‘rnidan siljitib yuborilgan edi. Ular o‘zlarining haqiqiy o‘rnidan ajratilib, xato qolipiga joylashtirilgan edi. Masihning ishi bu qimmatbaho gavharlarni haqiqat qolipida qayta o‘z o‘rniga keltirish va mustahkamlash edi. Dunyoni barakalash uchun Uning O‘zi tomonidan berilgan haqiqat tamoyillari Shaytonning vositachiligi orqali ko‘milib ketgan va go‘yo yo‘q bo‘lib ketgandek tuyulgan edi. Masih ularni xato vayronalari orasidan qutqarib oldi, ularga yangi, hayotbaxsh kuch berdi va ularga qimmatbaho javohirlar kabi porlashni hamda abadiy sobit turishni buyurdi.

“Masihning O‘zi bu qadimiy haqiqatlarning istalgan biridan eng kichik zarrachasini ham qarz olmasdan foydalana olardi, chunki U ularning barchasining manbai edi. U har bir avlodning

ong-u tafakkuriga ularni singdirgan edi, va U bizning dunyomizga kelganida, o'lik holga kelib qolgan haqiqatlarni qayta tartibga soldi va ularga hayot baxsh etdi, kelajak avlodlarning foydasi uchun ularni yanada ta'sirchan qildi. Haqiqatlarni xarobazor orasidan qutqarib, ularni asl yangiligi va qudratidan ham ortiqroq tarzda yana dunyoga taqdim etish qudratiga ega bo'lgan Zot Iso Masih edi." Manuscript Releases, 13-jild, 240, 241.

Butrusning kalitlari bog'lash va bo'shatish uchun edi, va Butrus oxirgi masihiy kelinni ifodalaydi, ular esa bir yuz qirq to'rt mingdir. Bir yuz qirq to'rt mingning guvohligida ifodalangan Butrusning bog'lash xabari muhrlashdir. Bir yuz qirq to'rt mingning guvohligida ifodalangan Butrusning bo'shatish xabari uchinchi voyaning Islomidir.

"Shundan so'ng men uchinchi farishtani ko'rdim. Menga hamroh bo'lgan farishta dedi: «Uning ishi dahshatlidir. Uning vazifasi haybatlidir. U bug'doyni begona o'tdan ajratib tanlaydigan va bug'doyni samoviy ombor uchun muhrlaydigan yoki bog'laydigan farishtadir. Bu narsalar butun ongni, butun e'tiborni to'la ravishda band etmog'i lozim»." Early Writings, 119.

Bog'langan bug'doy Hosil bayramining birinchi meva bug'doy nazri bilan ifodalanadi; u silkitma nazri sifatida yuz qirq to'rt mingning bayrog'ining ko'tarilishini ifodalaydi. Xudoning xalqining muhrlanishi Butrusning ichki xabaridir; bu uchinchi voyga oid Islom tarixi davomida, 11-sentabrdan boshlab bosqichma-bosqich bo'shatilayotgan davrda sodir bo'ladi.

Shundan keyin men yerning to'rt burchagida turgan to'rt farishtani ko'rdim; ular yerning to'rt shamolini ushlab turar edilar, toki shamol na yerga, na dengizga, na biror daraxtga essin. So'ng sharqdan ko'tarilib kelayotgan boshqa bir farishtani ko'rdim; unda barhayot Xudoning muhri bor edi. U yerga va dengizga zarar yetkazish huquqi berilgan to'rt farishtaga baland ovoz bilan xitob qilib dedi: "Biz Xudoyimizning qullarini peshonalariga muhrlab bo'lmagunimizcha, yerga ham, dengizga ham, daraxtlarga ham zarar yetkazmanglar". Vahiy 7:1–3.

Xudoning xalqining muhrlanishi chog'ida tiyib turilgan o'sha to'rt shamol 9/11 da qo'yib yuborildi, so'ngra Kichik Jorj Bush tomonidan yana tiyib turildi. Butrusning tashqi xabari Islomdir, va agar Islom muhrlanish davri davomida kechadigan tashqi xabar bo'lsa, bo'shatish ham, tiyib turish ham shudir. Butrusning insoniyligi Ilohiyat bilan bog'langandir, chunki unga berilgan kalitlar osmon bilan yer o'rtasidagi muvofiqlikni ifodalaydi.

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

"Yovuzning zulmati ibodat qilishni e'tiborsiz qoldiradiganlarni o'rab oladi. Dushmanning pichirlab aytilgan vasvasalari ularni gunohga undaydi; va bularning barchasi, Xudo ularga ibodatning ilohiy tayinlanishida bergan imtiyozlardan foydalanmaganliklari sabablidir. Nega Xudoning o'g'illari va qizlari ibodat qilishga sustkashlik ko'rsatishlari kerak, holbuki ibodat — imon qo'lidagi kalit bo'lib, u osmonning xazinasini ochadi; u yerda Qodiri Mutlaqning cheksiz manbalari jamlangan. To'xtovsiz ibodatsiz va hushyorlik bilan bedor turmasdan, biz beparvo bo'lib qolish va to'g'ri yo'ldan og'ish xavfi ostidamiz. Dushman biz samimiy iltijo va imon orqali vasvasaga qarshi turish uchun inoyat va qudratni qo'lga kiritmasligimiz uchun rahm-shafqat taxtiga eltuvchi yo'lni to'sishga uzluksiz urinadi."

“Xudo ibodatlarimizni eshitishi va ularga javob berishini kutishimiz mumkin bo‘lgan ayrim shartlar bor. Bularning eng avvallaridan biri — Undan yordamga muhtoj ekanimizni his qilishimizdir. U shunday va‘da qilgan: ‘Men chanqaganning ustiga suv, quruq yerga esa irmoqlar yog‘diraman.’ Ishayo 44:3. Solihlikka och va chanqoq bo‘lganlar, Xudoga talpinganlar albatta to‘ydirilishlariga amin bo‘lishlari mumkin. Yurak Ruhning ta‘siriga ochiq bo‘lishi kerak, aks holda Xudoning barakasini qabul qilib bo‘lmaydi.”

“Bizning ulkan ehtiyojimizning o‘ziyoq bir dalildir va bizning foydamizga nihoyatda fasohat bilan iltijo qiladi. Ammo bu ishlarni biz uchun bajo keltirishi uchun Rabbiyga murojaat qilinmog‘i lozim. U shunday deydi: ‘So‘ranglar, sizlarga beriladi’. Va: ‘O‘z O‘g‘lini ayamagan, balki Uni hammamiz uchun fido qilgan Zot, U bilan birga bizga hamma narsani ham marhamat qilib bermasmidi?’ Matto 7:7; Rimliklarga 8:32.”

“Agar qalblarimizda nohaqlikni saqlasak, agar ma‘lum bo‘lgan biror gunohga mahkam yopishib olsak, Rabbiy bizni eshitmaydi; ammo tavbakor, ezilgan qalbning ibodati har doim qabul qilinadi. Ma‘lum bo‘lgan barcha xatolar tuzatilganda, Xudo iltijolarimizga javob berishiga ishonishimiz mumkin. O‘z xizmatimiz bizni hech qachon Xudoning marhamatiga sazovor eta olmaydi; bizni qutqaradigan narsa Isoning munosibligidir, bizni poklaydigan narsa Uning qonidir; shunga qaramay, qabul qilinish shartlariga rioya etishda bajarishimiz lozim bo‘lgan bir vazifamiz bor.”

“G‘olib ibodatning yana bir unsuri imondir. ‘Xudoning oldiga keluvchi Uning borligiga va Uni tirishqoqlik bilan izlovchilarga mukofot beruvchi ekaniga ishonishi kerak.’ Ibroniylarga 11:6. Iso O‘z shogirdlariga dedi: ‘Ibodat qilayotganingizda, nimani tilasangiz, uni olganingizga ishonib, va sizga beriladi.’ Mark 11:24. Biz Uning so‘zini rost deb qabul qilamizmi?” Masih sari qadamlar, 94–96.

“Mana, o‘zini Xudoning xizmatkori deb e‘tirof etadigan, Uning xabarini olib yuradigan va o‘z nazarida yuksalgan yosh yigitlar uchun bir saboq bor. Ular Ilyosnikiday o‘z tajribalarida hech qanday alohida narsani ko‘rsata olmaydilar, biroq o‘zlariga pastkash bo‘lib ko‘rinadigan vazifalarni bajarishdan o‘zlarini yuqori tutadilar. Ular zarur xizmatni qilish uchun xizmatkorlik martabasidan pastga tushishni istamaydilar, chunki bunda xizmatkorning ishini qilayotgan bo‘lamiz, deb qo‘rqadilar. Bundaylarning barchasi Ilyosning misolidan saboq olishlari kerak. Uning so‘zi osmon xazinalarini — shudring va yomg‘irni — uch yil davomida yer yuzidan berkitib qo‘ydi. Osmonni ochib, yomg‘ir yog‘dirish uchun kalit ham faqat uning so‘zi edi. U shoh va Isroilning minglab xalqi huzurida o‘zining sodda ibodatini qilganida Xudo tomonidan ulug‘landi; o‘sha ibodatga javoban osmondan olov chaq nab tushdi va qurbonlik qurbongohidagi olovni yoqdi. Uning qo‘li Baalning sakkiz yuz ellik ruhoniysini o‘ldirish orqali Xudoning hukmini ijro etdi; va shunga qaramay, kunning holdan toydiruvchi mehnati va nihoyatda buyuk g‘alabasidan keyin, osmondan bulut, yomg‘ir va olov keltira olgan o‘sha zot, o‘zining gunohlari va jinoyatlari sababli yuziga aytib tanbeh berishdan qo‘rqmagan hukmdorga xizmat qilish uchun, zulmatda, shamol va yomg‘ir ostida Axabning aravasi oldida yugurib, oddiy xizmatkorning xizmatini bajarishga tayyor edi. Shoh darvozalar ichkarisiga kirdi. Ilyos o‘z po‘stiniga o‘ranib, yalang‘och yer ustiga yotdi.” Guvohliklar, 3-jild, 287.